

HÉLINAND DE FROIDMONT

A Halál versei

HELIKON STÚDIÓ

HÉLINAND DE FROIDMONT
A HALÁL VERSEI

Ki írhatta volna meg hitelesebben és szebben a középkori ember démoni nagyhatalmának, a mindeneken diadalmas Halálnak dicsőítő ódáját, ha nem a zengő lantú trubadúr, Fülöp Ágost udvarának csillogó kegyeltje, aki a 12. század végén, sikerei teljén és tőlük megcsömörlötten kolostorba vonult, szinte életével példázva e hatalom sorsterelő erejét? Hélinand ötvenszer tizenkét sora ékesszólóan tiszta hangszelésével, képeinek sodró áradatával örök emléket állított az elmúlásnak, és évszázadokra meghatározó mintáját alkotta meg a memento mori-költészetnek.

A *Halál verseinek* magyar tolmácsolása Csorba Győző ihletett remeklése. Miután e ciklus kezdetét jelenti annak a gazdag hagyománynak, mely a képzőművészet haláltánc-sorozataiban csúcsonyosodott ki, alig adhat hozzá méltóbb kíséretet más, mint ezeknek egyik leghíresebb példája, az úgynevezett nagybázei haláltánc: az allegorikus metszetek a maguk képi erejével egyenrangú társai Hélinand strófáinak.

HÉLINAND DE FROIDMONT

A Halál versei

FORDÍTOTTA
CSORBA GYÓZÓ

Legdrágábbammar:

"Mit 'ér a földi sor doloy?"
De őt mindig hőszonru fogom.

főző

89. április 20.

HELIKON KIADÓ

HÉLINAND DE FROIDMONT

A Halál versei

FORDÍTOTTA
CSORBA GYÖZÖ

Cilidémner

és aranyos Csáládjanar

307-308 csóshal:

Apa

89.

IV

21.

HELIKON KIADÓ

XVII

Halál, egyként a foglyaid
a nagy nagyok s mi, kis kicsik:
a föld lenézett tábora.
Ma két püspök számára vígy
köszöntést, rendes mindenik:
Noyon s Orléans ura.
Rövid lesz életük sora,
bár arcukon még nincs nyoma.
Ne higgyék cselvetéseid.
Alvót ágyából rántsz tova,
a dúsnak elszáll mámora,
a szépség füstté változik.

XVIII

Halál, ki grófot és királyt
megmértél: év, hó mennyi járt
számukra, több nem juthatott,
köszöntsd Chartres-t, Chalons-t, Blois-t
s a három Thibaud-unokát:
Renaud-t, Louis-t s Rotrou főpapot!
Megtéríted, ki mit lopott,
s mit más megrág, te fölfalod.
Nos, hallja e három barát:
ki nem fizet, bár tartozott
szemed még rá se nyílhatott,
Ég, Föld annak meg nem bocsát.

XLV

E két élet különbözött:
ez télbe, az meg nyárba jött.
Ezt nyúzták, az jó szót kapott.
Menny várta ezt, pokol meg őt,
ez gúzzsal, vassal küszködött,
az láncra egyszer sem jutott,
és jóban dúskálkodhatott,
az meg örök harcot vivott.
Ez farkas volt népek között,
s őt is – bárányt – fölfalta ott.
Bizony, ha meg nem bosszulod,
hamis bíró vagy szerfölött.

XLVI

De várható nyilvánosabb
bosszú, mint kint az ég alatt
vásár- s piactéren lehet?
A Szent Egyházban rég divat,
hogy az érdemre mindig ad:
a csodákból lemérheted
a kiharcolt győzelmeket.
És ez kelthet bennünk hitet,
hogy most nyomorba más szakadt,
más száj ízlel keserveket,
s börtönben sem találja meg,
ki elvesztett bármily sokat.

XLIX

Különbség nincs: mindannyiunk
halálra s bíránkhoz jutunk.
És itt mentség csak egy lehet:
ha nem késik bünbánatunk,
s ha végképpen megtisztulunk,
mert bánt a lelkiismeret.
Halandó, ha ilyet feled,
későn s bután ejt könnyeket:
Isten bosszúja rá lesújt.
Hajónk, ha tengerekre megy,
vizsgáljuk jól s előre meg,
vihar se állja úgy utunk.

L

Haj, Istenem! minek vagyon
a sok rossz tűz bennünk vajon?
Hisz elzülleszt, hisz tönkretesz,
s nem is soká tart, mondhatom.
S hozzá még drága is nagyon.
Mily átkos vérszopó is ez,
ha lelkünkben zsarolni kezd,
s örök gyötröttetést szerez
már túl az elszállt vágyakon.
Hess, torkosság! Hess, pompa! Hess!
Ínyenc falat, nem érdekelisz,
borsót s levest kér asztalom.

Kiadta a Helikon Kiadó. A kiadásért felel Molnár Magda igazgató. Készült a Kner Nyomdában, Gyomaendrődön, 1989-ben. Felelős vezető Háromszéki Pál vezérigazgató. Hungarian translation © Csorba Győző. Az utószót írta és a jegyzeteket összeállította Csorba Győző. A fordítás alapjául szolgáló kiadás: Hélinand de Froidmont, Les Vers de la Mort, poème du XIIe siècle. Librairie Honoré Champion, Paris, é.n. A reprodukciókat Gyarmathy László készítette. A reprodukciók alapjául szolgáló kiadás: Todten-Tanz, wie der selbe in der löbl. u. Weltberühmten Stadt Basel... zu sehen ist. Nach dem Original in Kupfer gebracht [von Matthäus Merian], Basel, 1744. Felelős szerkesztő Adamik Lajos. A kötetet Kováts Imre tervezte. Művészeti vezető Szántó Tibor. Megjelent fűzfői Helikon ofszet papíron, Plantin betűvel 6,07 (A/5) ív terjedelemben, 4000 példányban.

HE 246 / ISSN 0236 5014

ISBN 963 207 965 5